

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Haralda Stiffela a sudcov JUDr. Jozefa Kanderu, JUDr. Milana Lipovského, JUDr. Štefana Micháliku a JUDr. Pavla Tomana na verejnom zasadnutí v Bratislave 12. mája 2008 v trestnej veci obvineného **Ing. P. M.** pre trestný čin podvodu podľa § 250 ods. 1, ods. 5 zák. č. 140/1961 Zb. v znení neskorších predpisov (Tr. zák.) vedenej na Krajskom súde v Nitre pod sp. zn. 1 T 20/02, o dovolaní, ktoré podal obvinený Ing. P. M., zastúpený JUDr. M. B., advokátom v Martine, proti rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27. februára 2007, sp. zn. 2 To 32/2005, z dôvodu uvedeného v § 371 písm. i/ zák. č. 301/2005 Z.z. v znení neskorších predpisov (Trestný poriadok), podľa § 386 ods. 1, ods. 2 a § 388 ods. 1 Trestného poriadku takto

r o z h o d o l :

Rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27. februára 2007, sp. zn. 2 To 32/2005, a v konaní ktoré mu predchádzalo

bol porušený zákon

v ustanovení § 250 ods. 1, ods. 5 Tr. zák.

Napadnutý rozsudok **sa zrušuje.**

Zrušuje sa aj rozsudok Krajského súdu v Nitre z 23. septembra 2004, sp. zn. 1 T 20/02.

Zrušujú sa aj ďalšie rozhodnutia na zrušené rozsudky obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad.

Krajskému súdu v Nitre **sa prikazuje**, aby vec v potrebnom rozsahu **znovu prerokoval a rozhodol**.

O d ô v o d n e n i e :

Rozsudkom Krajského súdu v Nitre ako súdu prvého stupňa z 23. septembra 2004, sp. zn. 1 T 20/02, obvinený Ing. P. M. bol uznaný za vinného zo spáchania trestného činu podvodu podľa § 250 ods. 1, ods. 5 Tr. zák. (v znení zák. č. 403/2004 Z.z. účinného do 31. júla 2004) na tom skutkovom základe, že

ako konateľ spoločnosti s ručením obmedzeným S. (mandatár) v jej mene 14. decembra 1998 v Komárne uzavrel mandátnu zmluvu o zabezpečení kúpy cenných papierov s akciovou spoločnosťou (a.s.) S. (mandant), zastúpenou Ing. P. H. a JUDr. K. K., ktorou sa ako mandatár zaviazal najneskôr do 31. decembra 1999 pre mandanta zabezpečiť na jeho účet, vo svojom mene, kúpu cenných papierov – akcií A. – každá v nominálnej hodnote 10 000 Sk v počte 7 150 kusov, za dohodnutú kúpnu cenu spolu 131 760 020 Sk;

pro forma faktúrou z 30. decembra 1998 požiadal (mandanta) o vyplatenie zálohy na nákup cenných papierov v sume 130 000 000 Sk, ktorú žiadal poukázať na bežný účet mandatára v A., pričom vedel, že mandatár mal v tom čase v uvedenej banke nezaplatený zmenkový úver č. 1998/227 po lehote splatnosti a že si banka z tohto účtu v zmysle zmluvy o tomto úvere bude inkasovať nominálnu hodnotu zmenky a sankčné úroky, v tom čase spolu 128 478 047,50 Sk;

v ten istý deň, teda 30. decembra 1998, bankovým prevodom bola požadovaná suma 130 000 000 Sk z účtu mandanta na účet mandatára poukázaná, následne si uvedená banka v ten istý deň uplatnila právo inkasa z účtu mandatára v sume 128 478 047,50 Sk a zvyšok z poukázanej zálohy v sume 1 521 952,50 Sk (obvinený) použil na iné obchodné účely;

kúpu cenných papierov pre mandanta nerealizoval, poukázanú zálohu nevrátil, čím spôsobil a.s. S. v konkurze škodu vo výške 130 000 000 Sk.

Za tento trestný čin krajský súd podľa § 250 ods. 5 Tr. zák. obvinenému uložil trest odňatia slobody na osem rokov so zaradením do prvej nápravno výchovnej skupiny (§ 39a ods. 3 Tr. zák.); podľa § 228 ods. 1, resp. podľa § 229 ods. 2 zák. č. 141/1961 Zb. v znení neskorších predpisov (Tr. por.) bola obvinenému uložená povinnosť poškodenej a.s. S. v konkurze nahradiť škodu v sume 130 000 000 Sk, resp. táto firma so zvyškom nároku na náhradu škody bola odkázaná na konanie o občianskoprávných veciach.

Najvyšší súd ako súd odvolací na základe odvolania obvineného, rozsudkom z 27. februára 2007, sp. zn. 2 To 32/2005, podľa § 258 ods. 1 písm. d/ Tr. por. zrušil rozsudok krajského súdu a rozhodujúc vo veci podľa § 259 ods.3 Tr. por. uznal obvineného za vinného z trestného činu podvodu podľa § 250 ods. 1, ods. 5 Tr. zák. (v znení účinnom do 1. januára 2006) na rovnakom skutkovom základe zistenom súdom prvého stupňa a už uvedenom; podľa § 250 ods. 5 Tr. zák. obvinenému uložil trest odňatia slobody na osem rokov so zaradením do prvej nápravno výchovnej skupiny (§ 39a ods. 3 Tr. zák.) a podľa § 229 ods. 1 Tr. por. odkázal poškodenú a.s. S. v konkurze s jej nárokom na náhradu škody na konanie o občianskoprávných veciach.

Obvinený Ing. P. M. prostredníctvom splnomocneného obhajcu JUDr. M. B., advokáta v Martine, proti rozsudku Najvyššieho súdu ako súdu odvolacieho podal dovolanie, v ktorom dokazoval, že sú splnené jeho dôvody podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Trestného poriadku; dožadoval sa, aby Najvyšší súd ako súd dovolací vyslovil, že napadnutým rozsudkom Najvyššieho súdu z 27. februára 2007, sp. zn. 2 To 32/2005, a v konaní, ktoré mu predchádzalo, bol porušený zákon v ustanovení § 250 ods. 1, ods. 5 Tr. zák., aby napadnutý rozsudok, jemu predchádzajúci rozsudok Krajského súdu v Nitre z 23. septembra 2004, sp. zn. 1 T 20/02, ako aj nadväzujúce rozhodnutia zrušil a uvedenému krajskému súdu ako súdu prvého stupňa prikázal vec v potrebnom rozsahu znovu prerokovať a rozhodnúť.

V odôvodnení svojho dovolania obvinený uviedol, že doterajšie rozsudky súdov oboch stupňov sú založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku (§ 371 ods. 1 písm. i/ Trestného poriadku), lebo jeho posúdené konanie nie je trestným činom

podvodu podľa § 250 ods. 1 (resp. aj ods. 5) Tr. zák. Obvinený nenamietal skutkové zistenia súdov, ale ich právne posúdenie ako trestnoprávneho deliktu. Oponoval tomuto záveru súdov tvrdiac, že najmä pri uzatváraní mandátnej zmluvy 14. decembra 1998 nebol preukázaný jeho úmysel podvodne uviesť do omylu mandanta, teda a.s. S., resp. s týmto úmyslom nekonal ani po uzavretí tejto zmluvy. Podľa názoru obvineného mandátna zmluva medzi ním (jeho firmou) a mandantom vytvorila obchodnoprávny vzťah, ktorý doteraz nebol ukončený a ako taký aj má byť riešený.

Generálny prokurátor pre nenaplnenie dôvodov dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Trestného poriadku toto navrhol odmietnuť; poškodená strana sa k dovolaniu nevyjadrila.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 377 Tr. por.) zistil, že dovolanie je prípustné (§ 368 ods. 1 Tr. por.), bolo podané oprávnenou osobou, s výslovným písomným súhlasom obvineného, v zákonnej lehote a mieste, kde možno tento mimoriadny opravný prostriedok podať (§ 370 ods. 1, ods. 3 Tr. por.) za splnenia ustanovenia § 373 ods. 1, ods. 2 Tr. por., ale zároveň zistil aj to, že podané dovolanie je potrebné prerokovať na verejnom zasadnutí podľa § 382 písm. c/ Tr. por., lebo je zrejmé, že sú splnené dôvody dovolania podľa § 371.

Rozsudkami súdov doteraz bolo zistené, že obvinený ako konateľ firmy (mandatár) uzavrel 14. decembra 1998 s a.s. S. (mandant) zmluvu, podľa ktorej pre ňu mal do 31. decembra 1999 kúpiť 7 150 akcií spoločnosti S. v Bratislave za sumu 131 760 020 Sk. Mandatár 30. decembra 1998 požiadal mandanta o vyplatenie zálohy 130 miliónov Sk na účet v banke, čo v ten deň aj bolo realizované. Banka vedúca účet (taktiež S.) na pokrytie dlhu, ktorý voči nej mal obvinený, z poukázanej sumy si právom inkasa stiahla 128 478 047,50 Sk a zvyšok sumy 1 521 952,50 Sk obvinený použil na iné obchodné účely. Podľa záverov doteraz rozhodujúcich súdov obvinený vyplatenú sumu mandantovi nevrátil a ani kúpu akcií pre neho nerealizoval.

Krajský súd zo zisteného skutku vyvodil, že obvinený poškodenú stranu uviedol do omylu už pri uzavretí mandátnej zmluvy, lebo kúpu predmetných akcií nemal zabezpečenú; pritom vedel, že banka si z poukázanej zálohy stiahne peniaze pre seba z jeho účtu.

Odvolací súd vo svojom rozsudku k tomu rezultoval, že obvinený nemal dost' vlastných prostriedkov na kúpu akcií, a preto si vyžiadal od mandanta zálohu 130 miliónov Sk. Tento požadovanú sumu aj vyplatil, lebo mal záujem, aby akcie S. získal, čo sa nerealizovalo pre nedostatok prostriedkov na strane obvineného.

Odvolací súd ďalej dospel k záveru, že obvinený, ktorý mal od banky viac úverov riadne ním nesplácaných (zmenkové obchody, prolongácia zmenky už nebola možná), musel vedieť a byť minimálne uzrozumený s tým, že banka si dlžnú sumu v zmysle úverových podmienok môže odpísať z jeho účtu, čo sa aj stalo.

Obvinený prostredníctvom iných obchodných subjektov už koncom decembra 1998 získal určité akcie S., ktoré však nepreviedol na mandanta, čo odvolací súd posúdil ako dôkazy svedčiace proti nemu. Obvinený v polovici roku 1999 získal ďalšie akcie toho istého subjektu, čo ale odvolací súd hodnotil ako nepodstatnú okolnosť z dôvodu, že tieto akcie boli vlastníctvom iných firiem a na mandanta napokon ani neboli prevedené.

Dovolací súd však dospel k záveru, že zistený skutkový stav nebol z hľadiska zavinenia vyčerpávajúco logicky hodnotený, najmä z toho pohľadu, či bol preukázaný úmysel obvineného už na začiatku celej transakcie uviesť firmu S. do omylu (alebo jej omyl využiť) a sám sa na jej úkor obohatiť.

Nebolo vzaté do úvahy, že firma S. prostredníctvom obvineného (jeho firmy) už od roku 1997 získala akcie S. asi za 110 miliónov Sk (svedok H.), pričom prostredníctvom spomínanej mandátnej zmluvy zo 14. decembra 1998 mala snahu v tomto trende pokračovať.

Súdy prvého i druhého stupňa bez výhrady považovali obhajobu obvineného za účelovú; ten totiž tvrdil, že získané akcie chcel previesť na mandanta, ktorý však už na naplnení zmluvy zo 14. decembra 1998 netrval. Z dokazovania vyplýva, že v a.s. S. v období týchto transakcií dochádzalo k zmene vedenia a rozhodujúceho vplyvu na činnosť spoločnosti. S. sa v tomto období dostala do veľmi vážnej ekonomickej situácie (konkurzné konanie), čo malo logický vplyv na záujem o jej akcie. Nejaví sa preto adekvátnym bez príslušného odôvodnenia odmietnuť obhajobu obvineného vo vzťahu k jeho trestnoprávnemu zavineniu ako účelovú.

Z tohto pohľadu sa javí sporným aj hodnotenie neprevedenia akcií S. na mandanta, ktoré obvinený mal k dispozícii. Za vyčerpávajúci nie je možné označiť tiež záver odvolacieho súdu, že je irelevantná ponuka obvineného v polovici roku 1999 na prevod určitých predmetných akcií mandantovi, lebo tieto boli vo vlastníctve iných obchodných subjektov. Dostatočne neboli hodnotené zistené okolnosti, že s týmito subjektmi bol obvinený v určitých vzťahoch, že išlo aj o personálne prepojenie týchto firiem (obvinený v nich bol konateľ alebo riaditeľ), čo dáva jeho tvrdeniam určitú nehodnotenú dimenziu.

V tejto súvislosti nebolo jasne hodnotené tiež to, že obvinený bol zmluvne zviazaný získané akcie odovzdať do vlastníctva mandanta až vo viac ako ročnej lehote (do 31. decembra 1999).

Nedostatočná ujasnenosť hodnotenia zisteného skutkového stavu vyplýva aj z toho, že súd prvého stupňa posúdil konanie obvineného ako trestný čin spáchaný v priamom úmysle (§ 4 písm. a/ Tr. zák.), odvolací súd však ako trestný čin podvodu spáchaný v úmysle nepriamom (§ 4 písm. b/ Tr. zák.), pričom ale obidva rozsudky v tomto smere nie sú adekvátne odôvodnené.

Závery rozsudkov súdov oboch stupňov sú však zhodné v tom, že obvinený v podvodnom úmysle konal už pri uzatváraní mandátnej zmluvy 14. decembra 1998, čo malo potvrdzovať aj vyžiadanie zálohy 130 miliónov Sk od mandanta 30. decembra 1998, lebo on sám nemal dosť prostriedkov na kúpu akcií S.. Obvinený napokon ani netvrdil, že mal na daný účel vlastné finančné zdroje; mandátna zmluva preto aj zaväzovala mandanta obvinenému už 17. decembra 1998 poskytnúť zálohu 130 miliónov Sk na jej realizáciu. Firma S. si svoju zmluvnú povinnosť včas nesplnila a zálohu poukázala až 30. decembra 1998 na základe legálnej intervencie obvineného, ktorého na taký krok oprávňovala uvedená zmluva.

Úmysel obvineného uviesť mandanta do omylu a na jeho úkor sa obohatiť mal vyplývať z toho, že vedel o ďalšom postupe banky, do ktorej bola záloha poukázaná, že totiž táto si z jeho účtu financie predisponuje na krytie vlastnej pohľadávky (ako rezultoval súd prvého stupňa), resp. že o takom postupe banky musel vedieť a byť s tým minimálne uzrozumený (záver odvolacieho súdu). Tento postup banky bol legálny, vyplývajúci zo zmluvy medzi ňou a obvineným ako dlžníkom, o čom tento od uzavretia príslušnej zmluvy

o pôžičke logicky musel mať vedomosť. Súdny však nehodnotili v tomto smere obhajobu obvineného, že išlo o nepredvídané opatrenie zo strany banky ako veriteľa, lebo v obdobných vzťahoch bol s touto bankou ako jej dlžník (v rámci vcelku bežnej úverovej praxe) už predtým a také opatrenie nebolo voči nemu uplatnené. Tento záver potvrdzuje aj dokazovanie, ale dôvod uplatnenia takého opatrenia bankou (zrejme nezodpovedajúci praxi) nebol zistený a konštatovaný.

Súdny obidvoch riadnych inšancií nehodnotili právne okolnosti mandátnej zmluvy uzavretej medzi obvineným a firmou S. 14. decembra 1998, hoci obsah tejto zmluvy bol zistený a obvinený namietal, že práve ona zakladá obchodnoprávny režim celého prípadu.

Dovolací súd v tomto smere rezultuje, že predmetná mandátna zmluva zo 14. decembra 1998 nemá ustanovenie o možnosti jej zrušenia, resp. o možnosti odstúpenia od nej. Vzhľadom na to, že v tejto súvislosti neexistuje právoplatné rozhodnutie súdu, bolo potrebné túto otázku riešiť ako predbežnú. Dovolací súd preto v rozhodovanej trestnej veci vyslovuje názor, že túto mandátnu zmluvu je potrebné považovať za platnú a účinnú. Podľa nej obvinený ako mandatár mal plniť do 31. decembra 1999, a preto dôležitým záverom je vyrovnanie sa s tým, či mandant odmietol prevziať od obvineného akcie S., čo má vplyv na posúdenie legálnosti jeho konania. Dovolací súd na margo poznamenáva, že podľa § 33 zák. č. 600/1992 Zb. v znení neskorších predpisov a § 566 a nasl. zák. č. 531/1991 Zb. v znení neskorších predpisov firma S. sa mohla domáhať plnenia zo zmluvy, resp. podľa dielu VIII, časť 3 (§ 344 a nasl.) zák. č. 531/1991 Zb. v znení neskorších predpisov mohla uplatňovať zánik nesplneného záväzku; bez týchto krokov uvedená firma zo zmluvy alebo zo zákona nemala jasný právny dôvod na vrátenie vyplatenej zálohy.

Najvyšší súd ako súd dovolací po zvážení všetkých rozhodných okolností dospel k záveru, že v doterajšom konaní bol skutok obvineného nesprávne právne posúdený ako trestný čin podvodu. Rozsudok odvolacieho súdu (rovnako ako jemu predchádzajúci rozsudok súdu prvého stupňa) je minimálne predčasný, lebo bez bližšieho rozboru a odôvodnenia bol obvinenému v podstate imputovaný záver, že tento konal v úmysle sa obohatiť na škodu majetku iného jeho uvedením do omylu. Podľa názoru súdov oboch stupňov existencia tohto úmyslu mala byť preukázaná už v dobe uzavretia spomínanej mandátnej zmluvy 14. decembra 1998.

K nesprávnemu právnemu posúdeniu zisteného skutku dochádza ja vtedy, keď určité konanie páchatel'a je právne kvalifikované ako trestný čin, hoci nie sú preukázané a naplnené všetky znaky skutkovej podstaty deliktu; taký stav zakladá existenciu dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Trestného poriadku.

Najvyšší súd ako súd dovolací preto podľa § 386 ods. 1, ods. 2 Trestného poriadku vyslovil porušenie zákona v ustanovení § 250 ods. 1, ods. 5 Tr. zák., zrušil napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, jemu predchádzajúci rozsudok súdu prvého stupňa a nadväzujúce rozhodnutia; podľa § 388 ods. 1 Trestného poriadku potom Krajskému súdu v Nitre ako súdu prvého stupňa prikázal, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

Najvyšší súd pritom poznamenáva, že bolo zrušené právoplatné rozhodnutie súdu, na základe ktorého obvinený vykonáva uložený trest odňatia slobody; jeho režim musel tým skončiť. Podľa § 380 ods. 2 Trestného poriadku prichádzalo do úvahy rozhodnutie o potrebe ďalšieho obmedzenia osobnej slobody obvineného; Najvyšší súd však tohto do väzby nevezal, lebo nezistil v súčasnosti existenciu niektorého jej dôvodu.

P o u ě n i e : Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok nie je prípustný.

V Bratislave 12. mája 2008

JUDr. Harald Stiffel v, r.
predseda senátu

Vypracoval: JUDr. Milan Lipovský

Za správnosť vyhotovenia: Anna Halászová